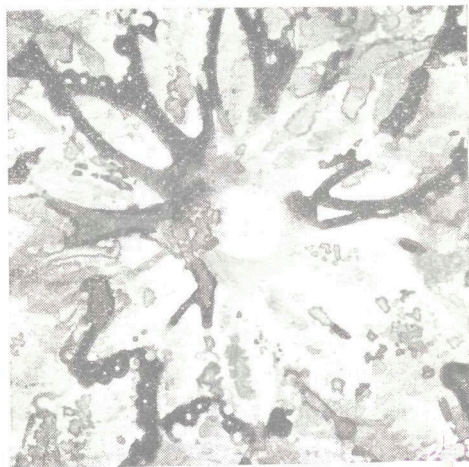

UHIN BERRI

juan san martin

UHIN BERRI

1964 - 1969 BILDUMA

D. L. S. S. 708/69

ARGITARATZALLEA:

SOCIEDAD GUIPUZCOANA DE EDICIONES Y PUBLICACIONES, S. A.
de la Real Sociedad Vascongada de los Amigos del País y de la
Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián.

Domicilio provisional: Museo de San Telmo

SAN SEBASTIAN

AURKIBIDEA

	horri
AGIRRE, José M. ^a	121
ALFARO, Gexan	97
ARESTI, Gabriel	15
ARZE, José Antonio	59
AZURMENDI, Jose	59
BILBAO, Antonio	39
ERDOZAINCY-ETCART, Manex	23
ERRAMUZPE, Patxika	145
ETXAMENDI, Eñaut	27
GARIN, Martín	83
INTXAUSTI, Joseba	33
INTXAUSTI, Mikel A.	117
IRIGARAY, Jose Angel	109
IZTUETA, Paulo	77
KINTANA, Frantzisko Jabier	159
LANDART, Daniel	165
LASÁ, Amaya	173
LASA, Mikel	53
LEKUONA, Julian	47
LETE, Xabier	127
MUJIKA, Luis M. ^a	65
PAGOLA, Manex	91
SAIZARBITORIA, Ramon	135
SARASOLA, Beñat	103
SARASOLA, Ibon	151

HITZAURREA

Garai bakoitzari berea. Euskal poesiak badu uhin berria, gure literaturan bere toki berezia eskatzen duena eta ongi merezi duena. Uhin berri hau gogoan harturik egin dut eskuetan duzun bilduma. Jokera berrien ikus moldetako beharrezkoa ginuen oraingo gazteen poemak liburu batean biltzea. Hoietako batzuek beren liburuak badituzte ere, beste batzuek aldizkarietan banandurik aurkitzen dira eta elkarren ondoan emate honek adieraziko digu egungo gure poesiaren neurria eta joera.

Uhin berri hau mugatzeko ez dut hartu neurri hestuegirik poesia mota aldetik, hala behar bazuen ere. Hoietatik badira, bizpahiru, era berriz hornitu gabeak, baina irakurleak laister hatzemango dio. Begiramendu zabalez hartu bai ditut, behar bada hobeagoeri toki gehiago emanaz. Hautatu diran poesiak ere, hoberenetarik badira ere, ez naiz gehiegi arduratu hautamen zehatzez punterengoak jartzera, baizik poeta bakoitzaren poemagintza taxura batean dierazteko gai direnak.

Hautamen hontan kontuan izan dut idazle bakoitzak duen entzutea, idatzi dituen poema liburu, jaso dituen poesi sari eta abar. Urte-mugak zehatzak jarri ditut: 1964 ingurutik hasi eta geroruntz eza-gutarazi diren poemak; 1930-aren ondorenetik mundura sortu ziren poetenak (1). Bereziki: 1964-eko gizaldi berritzat izendatzen hasi gerana da, gutxi gora-behera.

Zaharragoen artean badira hemen agertzen diren baino poeta era berriagokoak, baina oso gutxi. Hemen oso gutxi diren bezala era zaharreko poesia moldeetan finkaturik jarraitzen dutenak. Horrela ikusi bai dut egungo uhin berria agertzeko erarik hoberena. Urteeri begiraturik, muga horren buru Baionako bilera eta *Harri* eta *Herri* jartzten dira. Intentzio pixka bat izan dut gauza horrela jartzeko; izan ere beste aldarte bat ekarri zigun. Baina, hala ere, lotsagabe aitortu nezake, gaurko mugimendu mizkor hau, lehengo emaitza jatorren bultzadaz heldua dela. Izen gehiegi dira hemen aipatu beharrezkoak, baina norbaitez ahaztutzeak ez luke barkamenik, eta, bestalde, muga zehatzak jartzeak ere bere harriskuak ditu. Kontu honetan, oraingoz behintzat, ez dut nahi hutsak nere lepora hartzerik eta ez noa izenik ematera. Bereziki aipa nezazken Lizardi eta Lauaxeta-ren ondoreneko hamar-hamabi poeta puntarengo, baina irakurleak konprenituko du ezta-la horren premiazkoa uhin berri hau aurkezteko. Euskal poesiaz zerbait arduratu direnen oroimenetan argi finkatuak dauden izenak dira mugimendu berri honen eragile. Baina, inoiz lan luzeago bati oratzen diodanean sartu beharrezkoak izango ditut.

---

(1) Lehenagoko jokerak ezagutu nahi dituenak ikus beza A. Onaindiaren *Milla euskal-olerki eder*, 1954.

Hemen, bereziki, uhin berriaren urratsak adierazi nahi ditut. Zer du beraz, era berri honek, bere giroa zertzen duena? Gazteak aurrez-aurre arkitu duan injustizisko egoeradun gizarte moldakaitza, mundu harrigarria, mundu ustela, gizona menperatzen duena. Hortikakoa du egungo gazteriak bere egon ezina, kezka, griña, larri-aldia..., sinismenaren uste berak ere gogoia betetzen ez diotela. Gizondu orduko gauzak horrela arkitu dituzte, lehengoek jarririk, eta heurok aldatzeko ahalmenik gabe. Horregatik, erantzunez, beren protesta erakusten dute, egoera honen iraultza laket zaielarik. Baina ez uste zintzo ari ez direnik. Mundu honen aurrean gogotik nabari dute beren zintzotasuna. Gazteria beti izan bada bere toleskaitzean zintzoa, gaur egun inoiz baino tinkoago agertzen du dohain hori. Hala agertuko du Maria Lurdes Iriondok kantuz: «Gazte gera, gazte, ta ez gaude konforme».

Maria Lurdes aipatu dugunez gero, esan beharrean naiz era berriko poesia bilduma batean beren tokia merezi dutela berak eta Benito Lertxundik. «Ez dok amairu»-ko kantaririk gehienak heurak sortutako poesiaz ari direlako, baina idazleen bilduma danez, euskal aldizkarietan idaztea ohitura dutenak bakarrik jartzen ditut, eta hauetarik ere ez guztiak, noski. Bestalde, kanta berri hoietakoak, batzuek hemen arkitzen dira talde hortako beste batzuek sartzean, eta hobeto eta gehiago ezagutu nahi dituztenak jakin bezate Hendaiaiko Editions «Hernani»-k argitara zuen *Chansons Basques — Euskal kantuak* (1967) liburuan eta *Euskal kanta berri* izenez L. Urdapilletak gertaturiko bildumatxoa (Iruñe, 1967) arkitzen direla

Nere asmua poesia soila denez, poeta berriak sail batean ezagutzera ematea. Eta honekin lortu ahal dugu gure argitaldrietan le-

ku gehiago ematea, hoietariko bakoitzak bere liburu berezia izan dezan. Hoietariko bakoitzaren bildumak osatuko luteke gaurko euskoen poema nagusia izan daitekean erako zerbait, aberatsa, ugaria, gure literaturaren mugimendua suspertuko lukeana. Poesia izanen baita da gainerako literaturaren gidari.

Inoiz izan baditu euskerak gizaldi berean poeta ugari eta onak, gaur ditu. Giro honen emaitzatik etorriko zaigu gure egungo poesia-ren nagusitasuna. Zeren, gaur, gure poema nagusia goragoko mailan jartzea, gogoan izan, persona handi soiletik ez dela etorriko; egile izugarrien denborak aspaldi igaro ziren, eta gure poema nagusia, ene iduriz, guztion artean betetzeko lana da, askorengandik letorkeana, eta ez bakar batengandik. Hau, gainera, goraka agiri dan gauza da. Gaurko poeta gazteak badu hortaz jabetasuna. Badaki egungo herri-giroaren kontzientziaz jabetutako poemagintzatik behar duela. Giro hori helduaz dioa, gure gazteak arduraz jabetzen dijoazten neurri berean. Eta etorriko ahal da egun bat, asko luzatu gabe, herbesteetan entzute handiagoa izango dana, etzekoen errespeturako ere. Bai; inor bere etxean profeta ez danez, hauzoak bertako askok baino arduratsuago begiratzean etxeoak iratzartuko dituen eguna. Baina egun hortara heltzeko, etxe barneak ere garbitu beharko ditugu, menderatuaz ditugun euskaltzale erdaldunak eta abertzale erdalzaleak. Hauek direlako euskeraren etsairik zuzenenak, beren fedea egintze-kin betetzen ez dutelako.

Bestalde, gaurko gazteengan, hizkuntza bere zilberrari begira jartzeak ez du baliorik. Hauentzat, hizkuntzak gutxi balio du, oso gutxi; zerbait esateko ez bada. Euskal kanta zaharren erara, poesia berri honek, euskerari bere funtzionaltasuna lemaio.

Poesi hizkuntza bera, muina mamitu ahal izateko, oraíndik lan-duagoa behar du izan. Aspalditik datorkigun akatsa dugu hau; garbikeriak herriari, utikan!, esan zionetikakoa. Orain ari da berera igortzen, iturri zaharretara itzultzen, baina oraíndik gehiago itzuli behar du euskal kanta-zaharren erroetara, zeren Euskal Herriak poema nagusirik izatekoan aintzinako herri kantikak bai ditu. Beraz, bertatik edan beharra dute gure poetak.

Gainerontzean, gaurko pentsamenduzko eta ispirituzko sentipenen moldetara eramanez ari dira. Egungo euskal literatura, era guzietara, mundu zabalera antenak jarririk bizi da, eta hala behar du, bereziki euskal poemagintza.

Honek eztu esan nahi lehenagoko erak ere noizbait kanpotik hartuak ez zirenik. Baina kanpoan zaharrez baztertu ondorean ezin geneza gure artean irauntza eman; ez bait da gurean iraun izateko errazoirik. Egunean egungoari lotzea zaigu hoberena.

Uhin berriak dakarrena ezta laister pasatuko dan moda bat, norbaitek uste duen bezala, baizik literaturak bere eboluzioz dakarrena da. Geroari gaurkoaren balioa adieraziko diona. Eta, bere muina, muiunik duenean, sentipen adierazle izanen dire bihotzik dan lekuan oihartzuna arkituko duena.

Garai bakoitzari berea emanez, izan gaitezen gure mendearen seme, eta betorzte gerora uhin berriagoak. Biziaren legea danez, bizi beharrak eskatzen du.

J. S. M.

gabriel aresti

Bilbaon jaioa, 1933-ko urriaren 14-an. Komertzio karreraduna. Poeta eta teatrugilea. Beste zenbait lanen artean, bost teatruren egilea, eta bere poema liburuak dira: Maldan behera, Bilbao, 1960; Harri eta Herri, Zarautz, 1964; Mailu batekin (zatiak), Donostia, 1964; eta Euskal Harria, Bilbao, 1967. Eraman dituen poema sariak: «Loramendi», 1959; «Orixe», 1963; «Lizardi», 1966. Harri eta Herri-kin sortu zuen bere era berezidun poesia soziala, nortasuna emango ziona, eta 1968-an «Iparragirre» izeneko saria jaso zuen lan honegaitik. Gazteen artean bere jarraitzaileak ditu. Zenbait poema «Ez dok amairu»-koak kantatzen dituzte.

L):

Munduan

gauza bat bakarra dago

erosten eztena:

Dirua.

S):

Irrintzi gorri batekin

estaldu nituen

egunaren eta gauaren

ate meharrak.

Sega zorrotz batekin

ebaki nituen

debekazaleen

aginak.

Gero hil

nintzen.

V):

Esanen dute

hau

poesia

eztela,

baina nik

esanen diet

poesia

mailu bat
dela.

W):

Egia bat esateagatik,
alabak
hil behar bazaizkit,
andrea
bortxatu behar badidate,
etxea
lurrarekin
bardindu behar bazait;
Egia bat esateagatik,
ebaki behar badidate
nik eskribitzen
dudan
eskua,
nik kantatzen
dudan
mihina;
Egia bat esateagatik,
nire izena
kenduko badute
euskal literaturaren
urrezko
orrietatik,
inoiz,

inola,
inun
ez naiz
isilduko.

X):

Egun batean
eztu inork
ezer erosiko;
egun batean
ezta merkatuetan
sagarrik
salduko.

Egun batean
guztiok
izanen gara
zoriontsuak.

.....

C):

Siboneitik Kubanakanera
goajiro h'onek
egunero janen dut
nire arroz-aranke pizka,
egunero moldatuko dut
nire trokela,
egunero ikasiko dut

nire aleman
edo turko
lezioa,
egunero hartuko dut
nire katixima.
Egunero sentituko naiz
prestua.
Eta posible da
noizean behin
Ninarekin
ohean sartzeko
burges
pekatua
kometi dezadala...

K):

Nik ere
badut
nire egia,
eta bankero jaunarenak
bezainbat
edo gehiago
balio du.

N):

Egun batean
munduak akabatuko dira.

Bai.
Badakit.
Eta zeruko Jaunak
Josafateko zelaian
guztiok
juzgatuko gaitu.
Orduan,
azkenak
izanen dira
lehenak,
eta haren eskuman
jarriko dira
ezkerrekoak.

manex erdozaincy-etchart

Baxe-nabarreko Oztibarre araneke Ibarla herritxoan sortu zen 1934-ko uztailaren 15-ean. Aita Frantziskotarra. Ezu libururik argitaratu baina bere poesiak, ugari, hor dira aldizkarietan sakabanaturik: Gazte, Gure Herria, Euzko-gogoa, Jakin, Olerti eta abar.

MUNDU ZABALERAKO!

1. — Gure lur huntako bizian
Mundu barneko bideetan
Gazte indarrak odolean
Erneta azkar gaiten joan
Beti ixuriz bihotzetan
Amodio xorta gozoa!

Dei adarra dut joko
Gora erabiliko:
Lot ditela lanari
Eskual semeak oro
Mundu zabalerako!

2. — Ilunbeak dira munduan
Trixtura gogo bihotzetan
Ibil gaiten batasunean
Elgarrekin ber urratsean
Gora atxikiz agerian
Esperantxaren su berdea!

Dei adarra dut joko
Gora erabiliko:
Lot ditela lanari
Eskual semeak oro
Mundu zabalerako!

3. — Aspaldinoko mendeetan
Haritz bat da sortu Gernikan
Bil gaiten haren inguruan
Eta xuti oldar gaitzean
Munduari eskaintzekotan
Libertatearen hazia!

Dei adarra dut joko
Gora erabiliko:
Lot ditela lanari
Eskual semeak oro
Mundu zabalerako!

4. — Ez gaiten ito ahalgetan
Ager burua gorenetan
Ta lurak ez beretzekotan
Ez ibil gogo herrestan
Mundu osoak jakin dezan
Gure Nortasunaren berri!

Dei adarra dut joko
Gora erabiliko:
Lot ditela lanari
Eskual semeak oro
Mundu zabalerako!

eñaut etxamendi

Garaziko Ezterenzubin sortua, 1935-eko agorrilaren 22-an. Agromiako injinierutza eta politika zientziak estudiantu zituen Tolosako (Frantzia) unibersidadean. Euskaltzaindiaren laguntzaileetarikoa da. Enbata eta Herria-n idazten du. Kantaegile bezala anitz ezaguna bada ere, zenbait ipuin berezi eta argitara gabeko nobela baten egilea dugu.

IRUZKIA ETZATEN

Errepika/ Ez dakizu maitia
nolako zauria
dautazun idekia...
Gordez aurpegia,
gordez aurpegia eta
nauzu ahantzia!...

I

Iruzkia etzaten eder da mendian,
Oroitzapenak zauzkit heldu ingurian...
Zure begiak ikus ez ditezkenian,
Iruzkia gal bedi betikotz gauian!...

II

Herriak xuri dira mendien azpian,
Oroitzapenak zauzkit heldu ingurian...
Zonbat leiho dituzte etxeek ibarrian!
Zuk zeurea dautazu hetsi noizbaitian.

III

Zerua da dolamen, oi hego aldian,
Zure begiak ikus ez ditezkenian,
Izarrak ere trista zauzkit arratsian,
Argituren ez naute zugarat jitian!...

IV

Zurubia ehuket xuti leiho-pian...
Izarrak ere triste zauzkit arratsian,
Bainan etzait halere histuren bizian
Amodio zurea ene bihotzian!

GARAZTARRA NIZALA

Errepika/ Garaztarra nizala diozut nik ere
Garazin sortu nintzan han nahi gerore
Mendi oihanez zauzkit oi! begiak bete
Garazin gaindi, Baigorri gaindi ibil nindaiteke
Garazin gaindi, Baigorri gaindi banintz orai ere.

I

Hurrungo leihor batian, gizon bat itsas hegian,
Bi begiak ortzaizian, galdurik zen ametsian.
Eskualduna zelakoan, agur egin nionian,
Altxaturikan burua gora gora erran zaitan:

II

«Johaki dituk urtiak, nik utzirikan Herria,
Bahaki zein dolu dutan oi ene bihotza erial!

Garazitik johan nintzan segurki itzultzekotan,
Untziak dohazkelarik orai nago leihorretan...

III

«Harat berriz itzultzekotz zerbaitekin behar eta,
Nik penak bakarrik bildu, nik bizia galdu duta».
Bere penaren kentzeko Garaziz mintzo nintzaion
Hego zero bat bezala begia piztu zitzaion.

IV

Hik Eskual-Herri maitiak, igortzen haitan xoriak,
Egin ditak bozkaria, bai bihar gohazin biak!»
Aiher ditiat ikusi berriz Garazin mendiak
Bai eta pentze berdiak eta herrialde xuriak.

V

Iristen diren eskualduner lurraren lau eskualdetan,
Kantu hau hel bekiote izarren hasperenetan.
Garaziko mendietan kantatzen duten berala
Errepika hau kantatuz oro botzik dagotzila.

joseba intxausti

Gipuzkoako Seguran etorri zen mundura ,1936-ko uztailaren 20-an. Frantziskotar apaizgoa bukatuta Barcelona-n ari da Filosofia eta Letrak estudiatzen. Denbora batean, Arantzazun egoalarik, Jakin-en zuzendarietako bat izan zen. Euskal-aditza, 1960, eta Las siete lecciones del Euskal-aditza, 1965, liburuen egilea da. Hizlaur asko idatzi du baina ez hainbeste bertsoz. Hala ere, 1965-ean Santiago de Compostela-n euskal unibersitarioentzat egin zan poesi sariketan lehendabiziko atera zuen.

Bakarrik.
Egunsentiak
bakarrik
argitu,
argitu nau gela bakarrean.
Argi ta gerizpetan bakardadea baitut ohantze.

I. — METROAN

«Metro»-rako ba ginen hogei,
ehun, berrehun...;
guziokin
sartu naiz barnera,
batera,
bakarrik:
ausaz ez ninduten bidelagun...

Berriz ere bakardadea zen,
zijoen,
nerekin presente.

Ba dire gizon eta andere,
gazte-algara
ta esku-emate.
Ikusi naute
ta ikusmiratu,
ta, lehen bezela,

bakardade!
Bakardade-lurpe!
Ez bainaiz gizarteko seme!

Begiratu dut:
ez dut begirik idoro,
igesi nigandik oro,
ta nereak —gajoak!—
guzienganaino, bilaka,
zoro.

Inguruan,
trinko,
giza-sorbalda hesi,
ta, harrigarri!,
neretzat ez zuen
nehork
belarri,
ez aurpegi.
Ez bainintzen gizartean seme.

II. — TRANBIAN

Tranbiak, gure huritik,
gizadiz, eder eta opare!,
hantxe baikera, orpoz-orpo,
elkarren burrukari ta burkide,

bizitza hertsian,
arerio ta adiskide.
...gaur, ordea, ba zuen aulkirik,
ta, hain zuzen, ondoan bat hutsik.

Ez alferrik!
Bainan
gaur,
hemen,
atzo,
bihar
eta betiko
aulkia
beti hutsik.
Eta
ni,
amai
gabe,
behingoz
nere buruaren errotari.

Gizartean ez naute seme.
Guziek zuten mintza-lagunik,
ta zenbaitek maitalerik.
...orok begiratu didate,
kupitu,
ta isilpean mintza zaizkit:

—«Gazte,
gizarajo
ta fraide!»

Ni,
jaistean,
bakarrik.

antonio bilbao

Morgan (Bizkaia) jaio zan 1937-ko martxoaren 22-an. Fraile ikastaroak egin zituan Arantzazun, baina utzi zituan eta gaur Bilbaon bizi da. Bere poesiak badu Gandiagarenakin kidetasuna, azkenaldikoetan honengandik hurrutituz badijoa ere. Zenbait aldiz saritua izan da; beretarik aipagarrienak 1962 eta 1964-ko «Lizardi» sariak. Poesi liburu bat du argitaratzeke.

Arimaren arnas bat lez
urtetan deust txistuak ahotik.
Txistu egingo dot, zeren besterik eztakit.
Eztakit ezer be. Maitasuna
zer dan,
zer dan
alegrantzia, errealidadea, egia batez be.
Eztaukadala zer eginik esan deuste
eta ezin dot sinistu.

Txistu honen doinua galduko da,
edo galtzen doa edo badoa.
Iñoren bihotza ikutuko dauanentz eztakit.
Ta iñoren bihotzean oihar ez egiteko
alperrik dagit txistu.
Baina bardin da.
Ezta!
Batzuetan, oraintxe,
erantzi nahi neukez gauzak
ikusteko zer daben barruan.
Batzuetan, oraintxe, erantzi nahi neuke
neure soinekoa, edo burua,
oker eginda nagon ikusteko,
ikusteko oker nagonentz.
Eztakit doinu hau nondik datorkidan,
eztakit nire izanaren sustratoa danentz.
Behar bada, neure alboan, etsaigoa bildu dot
edo bideak tapeta. Behar bada urkomendira

kondenatu nabe, beharrez, ta barruan
Herri baten hilobia daroat.
Behar bada...
Gaur, neure ahalegiñen ostean,
lañoak inguratu nau
eta kausa galdu bat, bertan behera itzi bat
ete garan zalantzak
txistu egiteko gogoak kendu deustaz
une berean.

* * *

Guzur zahar bateri harria jaurtirik
neure gelako kristala apurtu egin dot.
Hartu dot, gero, neure txistua
ta leihora urten dot doinua joteko: errealidadea.
Errealidadea pentsatu dot luzaro
neure txistu honen doinuagaz, eta kaletik joan diran gizonak
zoroa deitu nabe.
Eznaz bapere harritu.
(Ezbait gara errealidadean bizi!)
Guzurra gunetaraino sartu jaku,
geurea egin dogu.
Libertadea esan deuskunean
sabela entzun dogu...

Ez gara ez, barriztu dot neure txistuagaz,
errealidadean bizi,
iñoren ametsetan baizik.

Iñok amestuta, ames guzurrezko baten,
—arren apari ihuin baten—
usteltzen gagoz, zirkiñik barik.
Ta ames honetan mugituz edo arnasa harturik
—bake faltsoan, barriro diñot, konorte barik—
nire olerkia sekula eztau ulertuko
ames bako gizonak.

Azkenean, ezin besterik, neure txistua erdibitua erdibituko dot
eta jaurtiko deitsadaz zatiak
neure leihopetik lehenengo igaroten dan guzurtiari.
Eta gero, urrengoari, ez banau ulertzen,
samara salto egingo deitsat
eta ito egingo dot bertan.

Nire zoria hain ximplea izanik
handik igaroko dan urrengo gizonak
jaramon egingo deust.

Bitartean,
neure txistu zahar hau joko dot
eta biziko naz egiaren amesean.

Mamu bat bezela urtengo dot gabaren erdian
gaur eta biharko egunen artean
eta esango deitsat lo dagonari:
Iratzartu zaitez, ordua da-eta!

Ibiliko naz, ibili, bakerik hartu barik,
eta arin, ñok eskua jarri ez deistan,
eta haizea bezela leku guztietan

berba egingo dot esanaz:
Iratzartu zaitetz, ordua da-eta!
Idigi eizuz begiak, arin,
osotu eizuz egiak, arin,
ezagutu eizuz zure iturriak,
ezpabe berandu izango da-eta.

Hautsa lez zabalduko naz
neure herrian —bihotz zapaldua,
birrindua, haustua dot eta—,
eta metro bakoitzean
santzo bat jaurtiko dot ahal dodan erean:
Iratzartu zaitetz, gizona, ordua da-eta!
Eta neure herria biztu dadiñean
bihotz bat irabaziko dot, ezhilkor egingo naz,
Beragaz biziko naz-eta.

Julian lekuona

Gipuzkoako Oiartzunen sortu zen, 1938-ko uztailaren 18-an. Beste poeta handi baten anaia da: Juan Mari, Mingura gaur-en egilea. Apai-za hau ere. Priestley-ren Ertzaina etxean eta Tennessee Williams-en Kristalezko zoo antzerkiak euskeratu ditu. «Ez dok amairu» taldekoa da eta kanta berri asko sortu ditu. Kantuz diska bat ere badu.

HILTZAILE BAT BEZELA

Hiltzaile bat bezela hemen naramate,
bi eskuak loturik mundutik aparte.
Errurik ez dutala azaldu nahi nuke
egia nahi dunantzat emana dut merke.

Egia esan eta, zigorrez erantzun,
gure bizkar moretan diteke irakur.
Egia utzi eta hobeto da entzun
munduak esandako zortzi milla gezur.

Nola nahi dala ere egirik ez utzi
naiz zigorrez laztandu zure gorputzari.
Gure eginkizuna eman munduari
egiak gihartzen dun indar berri hori.

ELIZA POBREA

Eliza pobrea, Eliza pobrea,
danontzat hobea.

Moztu kardenalen arropak,
moztu torre luze zorrotzak,
moztu obispo kotxe luzeak.

Kendu urre eta pitxiak,
kendu kristau diferentziak,
kendu ministru diru-zaleak.

Nun da estalpean jaioa?
Nun da Gurutzera ihoa?
Nun da Nazaret-go langilea?

Ager aski da Jaungoikoa,
ager berarekin nahikoa,
ager Eliza arpegi jatorra.

EGIN KARRAXI!

Bideetako harriak, egin karraxi!
Herri barruko zuhaitz zikinduak,
kaiioletako txori marrantatuak,
señoriten zakur perfumatuak,
ibaietako ur apartsuak.
Egin karraxi! Egin, bai, karraxi!

Libertaderik gabeko gizonak,
nagusiak esplotatutakoak,
diru-truke saldutako fulanak,

zer-esanaren bildur zeratenak,
jaio baino lehen enterratuak.
Egin karraxi! Egin, bai, karraxi!

Iñoren menpe zaudeten arrazak,
fusilen bildur zeraten herriak,
hautatzerik ez duzuten nazioak,
propagandak burua antzututakoak,
goseak hiltzen zaudeten guztiak.
Egin karraxi! Egin, bai, karraxi!

mikel lasa

Donostian jaio zan 1938-ko irailaren lehen egunean, baina Getarian igaro zuen bere gaztaroa. Zientzia Ekonomikak estudiatu zituen eta orain Friburgon bizi da. Zeruko Argia-n kolaboratu izan du hizlaur eta Egan eta Olerti-n bertsoz. Poetarik hoberenetako bat bada ere, bere lanak urri dira.

ZORIONA, ZORITTOA

Kantatu nahi dut kanta bat

axola gabe,

inorentzat,

haizearentzat behar bada

behar bada itxasoari.

Edozein *blue*

azkenengo modako airea,

oxkira honek ene gorputzean iraun artio

eguzki eskax hau izkuta artio

(Dios, zer da zoriona, zorionttoa, atsegina?).

Minutu batean ardurarik gabe egotea minutu hontan

inxtantearen laburrunean.

Edozein gauza zoriona da

zorionttoa

besterik ezean.

Edozein une ona da bizitzea.

Edozein kanta axolik gabe kantatzea:

koblatzen dutalarik

aire banal bat

zaude lo'k'harturik

gauazk'ametsa bezela

ene kantua zautzula.

TXORABIOA

*Oh juventud terrible, oh terrible juventud!
corazón vacío!*

Ez da ezer; ez da egia.
Kontra nagona naiz
kontraren kontra
ta iñor ez da nere alde.

Gauerdian nago
erromantikuen ugartean
izatearen muga
mugaren muga.

Erromantikuen ugartean
eta Sade-ko markesaren gazteluan.

Gauerdian nago
ta hilak ditut lagunak
Aragón gaztea, Tzara
Leautréamont, Lelian gizarajoa
Kafka
eta Baudelaire begirada triste.

Gauerdian nago
ta itzalak ditut lagunak
bakarrik ez naizen
sekula sekulakotz.

ESPERPENTO

Ihauteri da
ta ihauteri gauean
kale ixiletan barna goazela
ipar-aldeko hiri haundi honetan galdurik
burdelak ikusten
larehun pesetakoak ta hirurehunekoak
gure boltza urriarentzat naikoa ehunekoak.
Denak dira emakumeak
ta gorputz uxatuen xarma ustela billatzen dugu.

Mauka ta mauka ar-emeak
izorkeria egiten eliz-zaharreko paret-bazterrean.
Berdina da bakardade honetan
arpegi ederrak hala itxusiak
emakume denen arpegietan
halako animalikeria somatzen dut
zoramena, arpegi-idorra, mirada fijoak.

Ihauteria da, ihauteri gaba
ta inork ez daki bakoitzaren bakardadearen berri.
Argi bakoitza itzalean hiltzen da
agoni ixilean,
nola Kristo profanatu hori, bilutsik
bide bazterrean, hain desanparatuki etsia
agonian, infernuetara jetxia
hirugarren egunik gabeko Kristoa,
sinisten dut.

Ta argiak millaka izanik ez dute argi egiten.
Tarteka gaua da jabe.

ihauteri gabeko hirurak eta bost inguruan.
Hala gu, hala gure bakardadean

jose antonio arze

Gipuzkoako Usurbil herritxoan jaioa, 1939-ko apirilaren 6-an. Oso gazterik, estudioak utzi eta Ingalaterrara joan zen eta han bizi zen-bait urtean. Antxinako «txalaparta» berbiztu du eta «Ez dok amairu» taldekoa da. Zeruko Argia eta Egan-en idatzi du «Harzabal» izenez, eta hitzaldiak eman ditu euskal musika-gailueri buruz. Bere poema liburua: Isturitzetik Tolosan barru, Donostia-Zarautz, 1969.

nera ama hil zait
lanak itota.
lanaren amoreagatik
hil zait
zertarako dan bizitza
jakitera iritxi gabe

izeba ere hil da.
era berdiñean
hil da izeba

* * *

zuhaitzak? gizonari itzala emateko
gizonentzat muebleak egiteko
abereak? gizonaren gurdiari tiratzeko
eguzkia? gizonaren azala beztutzeko
illargi ta izarrak? gizonaren maitasun gauak apaintzeko
arrainak? gizonak arrantzatzeke

dena,
gizonen zerbitzurako
ta gizona,
gizonaren zerbitzurako, ez?

* * *

laister zingurrientzako ere
ez dugu utziko lurrik;
hil ala bizi
ormigoi ta plaztiku tartean
eratu beharko dute

sugeak
txirristagatik
ez atzera ta ez aurrera
datorkioten heriotzari so
asfalto gainean

txirtxillatuko
ditugu
astoen beharrik ez dugu gehiago,
nahiko haur sortzen bai ditugu
jaio baino lehen

uztarperako izendatuak:
haur gizenduak
koipetsu bihurtu arteraino;
erastun eta puntilez josiak;
gero eskoletara bialduak
xos asko eta gehiago
nolaz egin
ikas dezaten:
—«A zer asto ederrak,
beste hoietan patxara karraitzeko.»

* * *

EZaren korrika saioa

EZ egin horlakorik
EZ maita halatan
EZ pentsa hartaz
EZ edan hortatik
EZ bete zure nahia
EZ mintza gauza hoietaz.

zezena atzetik,
denak korrika,

anka-motzak deihadar: «EZ korri, okerrago dezute-ta...»

luis maria mujika

Lizartzan (Gipuzkoa) sortua, 1939-ko urriaren 10-ean. Aita Sakramentinoa. Arnas eta Olerti-n argitaratu ditu bere poemarik gehienak. Gainera, poesi liburu bi argitaratu ditu: Bide-giroak, Bilbao, 1963; Urdin eta Burni, Donostia, 1965.

GIROAN...

Udako arnasak
giroan igeri,
siesta-ametsak,
ardiak loti.
Maitasun ixil,
usaiak jostari,
fruta berazko
ahogozo guri.

Idealaren
uda gizen,
poza,
—irabazpen—,
udaren fruta
heldu ta
goza.

Pasa zan garratza,
pasatu ekaitza,
iritxi txaropena,
goizetu arratsa.

Han, goian, dana
ez da zaborra,

goiko metala
ez da zigorra.
Iritxi naiz pakera,
beraz ezkontzera.
Alaitasun argal,
itxu,
hauskorra.

Itxaropenak bihotza
pozera darama,
ni olatuen gorrotoeri
begira ta begira,
animak lodiagoa
barrengo atsegiña.

Idealaren
uda gizen,
poza,
—irabazpen—,
udaren fruta
heldu ta
goza.

jose azurmendi

Gipuzkoako Zegaman jaioa, 1941-eko martxoaren 19-an. Aita Prantziskotarra. Gaur Alemanian da Filosofia eta Psikologia estudiatzen. Garai batean Jakin-en zuzendari izana. Euskal aldizkarietan maiz kolaboratzen du baina Olerti-n argitara ditu poemarik gehienak. Hala ere, asko ditu argitaratzeko, zeren oraindik argirik ikusi ez duten bi poesi libururen egilea bait da.

PROMETEO MIXERABLEA
(heroiko ez zana)

Gizona mixerable da
gizon izaten hasteko
eskubideen deklarazio bat behar badu

Gizona ben benetan mixerable da,
Jainkoaren errebelazinoak
egia izateko Eliza bat behar badu
zaintzaile.

Zer haiz ba! Ez zekiagu
begiz begi batak bestea
begiratzen-eta.

Naturalezaren hiltzen doan
kreatura,
gizona.
Hi —esaten diat.
Ze ni ez nauk konzeptu bat,
ez nauk gizon.
Ez zidakean definizio batek
esistentzia eman.
Neu bakarrik nauk,
sahets guztietatik ebakirik.

GIZONA: 1968
(Prometeo trixtea)

Oauso batera daukak
hire azkeneko judizioa.
Han duk negarra ta nekea,
han duk egarri handia
ta ura eskuen puntan
ta ezin ahoratu.
Juzgaturik hago, gizona.
Jaio hintzalako, heurrekoa haizelako,
munduko ohiturengatik bildurtu haizelako,
amodioagatik birjina bat bezela.

Heure balore guztia batu ta gero
heure deretxoa deklaratu dukelako,
(gizon bat zan Kafka)
juzgaturik hago eta kondenaturik.

GIZONA: ESISTENTZIA 68
(Prometeo burdinetan)

Ezin sartu zaidak seriotan buruan
norbait haizela.
Libururen batean ikasi haut.

Ezin dut ez dit nahi
jendeongandik defenditu.
Abotsak entzun nahi dizkiat.
Infernuetan. Zeruetan
behera.

Hik nahiago duk gezur txuria
egia trixtea baino.
Nahiago duk egia baino konforta.
Nahiago duk galderaren ajedreza baino
obedientziaren jakematea.

Hi ez haiz nire gizona,
bakarrik gaudelarik
hitzegiten diodana.
Kalean bahoakit ere,
mintzatzen ez banatzaik ere.
Ez zekiat, agian
nireak ez dik gabardinarik jazten,
ez zekiat ondo zergaitik,
bainan hi ez haiz nire gizona.

Agian neure kulpa duk,
agian ez baizeukak nireak
esistentzia 68-rik.

Agian ez zeukak haragi konkretorik.
Agian gizon bati mintzatzen zaiok
gizon hau.

Edo ta agian (ez zekiat haragi hau
esistentzia naufragaturen batean
ez ote zan galdu)
esperantza bati bakarrik.

paulo iztueta

Berastegin (Gipuzkoa) sortua, 1941-eko martxoaren 22-an. Aita Sakramentinoa. Bere ikastaroak Madrilen eta Erroman gehitu zituen. Aldizkari askotan eman ditu bere lanak, eta poemak, batez ere, Olerti eta Egan-en. Poesi liburu bat du argitara gabea, eta bertatik Mailuarekin deritzan poematarik hartu ditugu egunkari eran eginikako zati hauek.

HITZOK

Egunak 25.

Ez ta ez! Ez noakizu aurrerago!
Zaplaztekoa erantsi didate;
bortizki mexatu binaute
ixildu nadin derrepente...
Profeta bat omen nirudien,
ta etorkizunak deus enekin.
Oraingo ipur-zurikeriaz niarduen
eta hortzak erakutsi zizkidaten!
Farsanteak marruka ari dirade,
gezurra dariotela oro debalde,
ziraunaren ahotik agortutzeke.

ATZO

Egunak 28.

Nahiago nuke atzera bi pauso egin.
Igaroaren jarrai itxaropenak
narama aintzinako jatortasunera;
hor baitago «Hutsaren» hazia,
han *nitasunaren* jaiioherria,
han lurpera behar ditut nik
soineko ezurrak eta hautsak,
jaso nazan sorburu-osiñak,
betikotasunaren hilobiak!

Hurrutiago abendats,
hurrutiago ene aztarna,
harexeago esistentzi bat;
eta sakonaren magalea
inguratuz «Gu», «Denok»,
«Hutsa», Jorge Oteiza.

Lurrean etzanda
entzunez nago
orduko sinfonia...
gaurko habarrotsa...
...eta etzaida sartzen ohiartzuna
belarrira; bai lur-zolaren dardara.

BIHAR

Egunak 29.

Aitaren kutxa emanen zaio behartsuari,
Jaunaren barkapena pekatari otsanari.
Egizaleak izanen du Erreinua;
gezurtiak ba-duke inpernua.
Noan, gezur-mamurik gabe, gizonen eiztari;
hoiengan arkitu bainezake Goikoaren argi.

ORAIN

Egunak 30.

Noiz arte nagoke deika?

Noiz arte entzun-bera?

Nire etxean itzali zen bakea;

arrezkero ezta sortu eguzkia.

martin garin

Olaberrian (Gipuzkoako Goiherrian) jaioa, 1944-eko maiatzaren 10-ean. Apaiza. Apaizgoa Donostian egina du eta Politika Zientziak Madrilgo Unibersidadean. Zeruko Argia-n inoiz idatzi du, eta bi poesi liburu argitara gabeen egilea dugu. Poema sozialok gihartsuak dira.

GAUR...

Gaur
nik, nahi nuke,
zerura begiratu,
lurra hauts egin
nere eskuetan
eta zabaldu,
goian,
zeru ondoan.

Gaur
nik, nahi nuke,
odolean sentitu
nere Herriaren ohiuak.
Banatu euskal
ezur zaharrak, umeenak, gurasoenak, emagalduenak,
apaizenak...

Eta
Erre, bi harri zahar
egurtzien
garrarekin.
Sentitu,
ezur zaharren
idatzi gabeko
istoria.

Gaur
nik, nahi nuke
ez jakin
nola
utzi zituzten
euskaldun haiek
beren ezurrak.
Ez jakin,
nola
hil ziran. Askoak,
bakarrik,
bakarrik, gau
illun batean
edo
egunez besteekin batera,
gerran
edo konformidadean
penaz
agur egitean.
Gar
horrek
esango dit,
zer
izan zan
ezur haien
pentsamentua eta
sentimentuen
mamia.

Gar
horren
keak,
esango dizkigute,
haien
haunditasuna, eta
haien
begien samurtasuna
umeen negarrari begiratuaz.
Ezur zaharrak
erreko dira
denboraren
zorromolloan.
Eta,
gero,
haien,
bizitzen laburpena,
gu,
euskaldun berriak!

U. S. A.

Opari.
Opalari itsua.
Esku zikiñak odol ta lokatzarekin.
Haundia indarrean.
Jatorra legeen istorian.
Negargarri orain aldian.

Erretakoak pilatzen dira itxasoaren ondartzetan.
Hildakoak pilatzen dituzu.

Emakumeen gainean igotzen zeratenean,
haundiagoa bihurtzen da zuen pisua.
Gorrotoa azpian maitasunaren irudian.

Hoi en odola alperrik ixuria
Ibaiak osatzen dituzte.

Heriotza.

Negarra.

Zorigaitza, erditzen dituzte zuen indarra
neurri gabekoa dalako. Zuen
umeak, gerraren ugaritasunean
erdituak izan diralako, eta
zuen sua,
askatasunaren sua, zuen lurraldeetan
bizi diran askorentzat, itzalia dagolako.

Indarraren eska bidean, herri batetik bestera,
itxasoa
bezela, hausten dituzu
herritarren asmoak
lanaren asmoak, eta, zergatik ez...?
askatasunaren asmoak.

Zapaldu ditzazu herri guztiak.

Kendu.

Erre.

Desegindu.

Emakume ta gizon guztiak salgai jarri.

Oso indartsu zera.

Indarrak ez du legerik, baina bai
akats bat.

Gudari guztiak beharrezkoak dira.

Gizon guztiak, anka-hutsik ibili arren, beharrezkoak dira.

Apaiz guztiak, beharrezkoak dira, diru zale izan arren.

Bainan beti

akats bat.

Eta

akatsa da norbaitek pentsatzen astea.

Eta

pentsamentu bakar hori

zabaltzea.

mañex pagola

Baxe-Nabarreko Landibarren sortua, 1941-eko ekainaren 28-an. Euskal idazle eta kantari zolia dugu. Apezgo estudioak egin zituen 27 urtera artio. Herria, Enbata, Gure Herria eta beste zenbait adizkiritan emanak ditu bere lanak.

EZPAIN XOKOAN

I

Ezpain xokoan primaderaren irria
Zainetan aldiz Aiten izerdi garbia
Hola dabila egunez egun gaztia
Indar gaitzean nahiz maitatu bizia.

II

Eskual-gazteak irrintzina du botatzen
Bazterrak oro dituelarik harrotzen;
Oihu samin hau nork ez du hemen entzunen
Eskual anaiak laster elgarri jos gaiten.

III

Gure gogoek behar lukete zabaldu
Bihotzek aldiz barne aldetik berritu!
Eskual-Herriak beharko baitu azkartu
Etsaien pera erori nahi ez badu.

IV

Dezagun egin gure biharko Herria
Laster berrituz gure ait'amen lur bera

Orduan zinez baita jautsiko gutara
Goizik amestu dugun zorion ederra.

V

Gazten artean bego irria nagusi
Herrabideri beti eginez ihesi
Batasunean traba behar da aurtiki
bide berari nahi bagira jarraiki.

ITSASO ONDOAN

Itsaso ondoan uhainer musuka
ta mendi gainetan zerurat otoizka.
Hor Eskual-Herria ari da galdeka
Eskualdun guziek dezagun besarka.
Maite duten semeak dezatela tinka
lehengoen hitza berriz hartan finka
oi! eskualdun seme ez maita erdizka
bainan gora kanta gure errepika.

Idek ditzagun begiak
zabal bihotz hertsia
eta ikus zoin amultsua
dagon Eskual-Herria.

Eskualdun semeak eskuara badaki
erdarean ere trebe ta polliki
gizon jakintsuna hor bada ageri
horra eskualduna nausi kaskoinari!
Etorriko dea bazkoi berrikari
bere gaintasuna Eskual-Herriari?
Oi entzule maite, ihardetsak huni
bihar'e eskualdun nahi haiza bizi!

gexan alfar

Urepelen (Baxe-Nabarre) sortua, 1941-eko uztailaren 21-ean. Euskal letretan ezagunagoa da Gexan Lantziri eta Xemartin izenez. Herria, Zeruko Argia, Gure Herria, Enbata eta beste zenbait aldizkaritan argitaratuak ditu bere lanak. Goiztiri-ren bulego lanetan aritzen da.

HERIOA!

Nunbait hurrun
tiropean hiltzea
edo oto baten barnean
bizia galtzea,...
Mendiko arrokatik eroiztea
edo etxean mundu hau uztea,
toki guzietan dago heriotzea!...

Herioaren indarra
ezin ukatuzkoa...
Egun guziz mundu huntarik
jendea trumilka
ez ote daramakigu lurpera?
Sendimendu gabeko herioak
guzieri berdin du emaiten: ziloa!...

BAKE OIHU!

Oihu eginen dut bai oihu
nun nahi eta noiz nahi
egiazko bakearen alde!

I

Indarrez eta zuzen kontra jarri
bakarrik nik ez dut nahi

zuzentasunik gabe.
Egun bakea dugu galgarri
Injustizi guzien gain estalgi!

II

Zertako eta zertaz oihu egin
guziek adi dezagun
zuzentasunik gabe
ezin dezakegula herrian
egiazko bakerik zutik eman!

III

Herrien eta gizalde guzien
arteko bakebidea
zuzentasunez eta
libertatez da moldatua
maitasunez delarik azkartua!

MENDI MENDI!...

Mendi mendi mendietako
bakea libertatea
artzainaren ontasuna
zorion maitasuna!

I

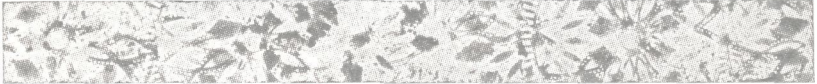
Artizarra gora zeruan,
goiz argi urratzean,
jadanik artzaina mendian
makila eskuan,
zuriko aldean,
artaldeak derama, alan, alan!...

II

Artaldeak dío artzainari
emaiten lan ugari!...
Bainan osasuna dario,
mendiko gizonari,...
xoriak kantari,
mendi, oihan, zelaiak ikusgarri!...

III

Mendian gora dauka ber'etxola,
estalgitzat du tola,
arrasuak xuri-xuriak
goizeko iguzkian,
laster du irria,
mendiko artzainaren jauregiak!...

beñat sarasola

Lapurdiko Sokoan sortua 1942-ko uztailaren 9-an. Zuberoako Domintxinen dago maixu. Herria, Txantxikitin eta beste zenbait aldizkarritan argitaratu izan ditu bere poesiak eta artikulua.

DONIBANEKO PORTUAN

Donibaneko portuan
Uraren gainian
Geldirik dago
Husturik dago
«Eskual-Herria» (1)

Untzi horren zortea
Zoin den gure
Herriaren idurikoa!
Nagusiek egin zuten
Diru biltzeko on zela.
Berdin dira gure
Herri-gizonak
Gure herrietaz baliatzen.

Donibaneko portuan!...
Untzi horren zortea
Zoin den gure
Herriaren idurikoa.

---

(1) “Eskual-Herria”, Donibane-Lohitzuneko itsas untzi baten izena da.

Arrantzaleak dira
Lanik gabe gelditzen
Berdin dira gure
Herri gizonak
Gure herriaz baliatzen
Bainan ebasleek
Berena Ez! zaukaten.

Donibaneko portuan!...
Untzi horren zortea
Zoin den gure
Herriaren idurikoa.

Eskualdunak dira
Galduta gelditzen
Holako nagusien
Beharrik ez dugu!

Donibaneko portuan
Uraren gainian
Geldirik dago
Husturik dago
«Eskual-Herria».

jose angel irigaray

Iruñen sortu zen 1942-ko urriaren 9-an. «Larreko»-ren biloba eta Aingeru euskaltzainaren semea. Bere ikastaroak Nafarroako huri nagusian egin zituen eta medikua da. Zeruko Argia-n kolaboratu du, eta «Ez dok amairu»-ko kantari taldearen zuzendarietarikoa bat da. Poesia liburu bat du argitara gabea.

L A N A

Gizonak
lan egiten du
andreak
lan egiten du
gehienek
lan egiten dute
lan egin
norendako?

Egun lana
batzuek guri emana,
lurrarekin jasotzen dana
batzuen aberastasuna
guk ezin balia.

Gauden lantegian
gu eta besteak,
egiten dugu lana
egunero eta urtero
lehen, orai eta gero.

Egun lana
bizitza,
digute eresia,

nekea, izerdia eta lotsa
lotsa eta lotsa,
bainan hauk guztiak
dagotzi estaliak.

Ausartuko ez ote gara
lana gureganatzen?
bainan horren jabea izateko
hortarat heltzeko jakin dezagun
zer egin behar dugun.

NAFARROA

Nafarroa
nere sort-herria,
beregana du Euskal Herriak
betidaniko erroa.

Gizon erduek dute altxatu
zure izena,
gizon erduek ba zekiten
beti nafarrak izaten,
eta herria
beti
Nafarroa egiten.

Nafarroa
hain zuhur
eta hain eroa.

Zure argia
zure baitaren baitan dago
erroaren erroan datza,
zure nortasunaren
berezitasun handiengan.
Nafarroa
beti arroa.

Jakin behar ordea
zerengatiko arrokeria.
Ohargabeen,
zure burua duzu
bidagurutze latzean.
Ekialde eta mendebaldeko haizeak
firri-farra
nafarra,
zure ondotik dabilta,
lili gozoaren ondotik
erleak dabilzan bezala.

Atera-bidearen nabaitzeko,
aski dukezu
zure barnearen behatzea
agramontesa.

Kantore zaharraren hitzak
aditzen dituzuia?:
«Nafartarren arraza
hila ala lo datza»?

Nafarroa,
zure gainean nagoelarik,
naiz pixka bat gehiago
osatzen
eta nortzen.

Nafarroa,
egin zutena
eginten duguna
eta eginen,
Euskal Herriaren erro zaharra,
oraiko arnas berria,
ez da hilen.

HERRI BEHERA

Herri behera
herri behera
daukazu
bihotz minbera.
Gailurrik ezak
zabalerak;

zabaleretan
ifar aldeko mendi zuhaitzuenetan bezala
begien trixturak
du aurkitzen atsedena.

Zure orru ozena
jota
errotik sorturikako
ahuena
leialki eta indartsuki ezazu
bota
eta nekazarien mezu sakona
konta.

Herri behera
herri behera
daukazu
bihotz minbera.

mikel a. intxausti

Igeldo (Gipuzkoa) du sorteri, 1942-ko abenduaren 10-ean. Azurmendi izan behar du bere lehenengo deitura. Sorbonan ari da Filosofia eta Letrak estudiatzen. Deustoko Ekonomia fakultadeak 1968-an eratu zuen «Unamuno» izeneko ipui sariketan bigarren gelditu zen bere Sumarino orria-kin, eta urte berean lehen poesia saria Donostiako «Agora»-n Euskal hilobia-rekin. Lan hau argitaratua izan da Euskal Elerti 69 bilduman, Bilbao-Donostia, 1969.

Ni enaiz poeta
iturria idekiz
ene poesia
prosa da;
nerea
bizitzaren prosa zakarra.

Ametsaren hariak lotu zidan bizitza
inkonszienteak estali ninduan amen fitean
ni enaiz ni
gaineko ni ez ezagun baten gurdian omen
akulupean zigorturik ene poxpolo-kaja
poxpolo buru amets pean
deusan.

Zulo zikin huntan utzi nau itsasoak, bainan ez da nitaz
ahaztu, agian bihar eramango nau berriro
nora?

Hori ez
enaiz hizkuntza biz baliatzen
izakeraz bizatitu banaute
bortxaz hil nahi dut bat
bestea bizi dedin.

HAURRA:

txori?
txoria al zera?
ni erreka naiz ta goitik behera noa
igesik
saltoka
harriak bustiaz.
arratsaldero hemen zaudela diote ene aizpak
zu zera?
zu, txoria?
ni erreka ta banoa, ez gindezke gehiago mintza;
min dut gaur
min zait zakurra.
entzuten al didazu? txori?
zakurrak ozk egin dit
hemen
giza zipriztin billa nenbilenean
Edipo erresuma ta kultura banatzen dituan zuloan
tabu-ren mugarritik ez urrun
ozk egin dit
hemen
hizkuntzan.
adio, txori, sarri arte. itsasoak ittoko nau,
bihar datorren aizpa gaztearekin mintza zinazke
adio... adio...

...ETA HARRIAK EGUNERO DATOZ
BEHERAKA.

jose m.^a agirre

Ataunen (Gipuzkoa) jaioa, 1943-ko ekainaren 29-an. Ekonomia estudiantzen, lehen Suizan eta orain Beljikan ari da, Zeruko Argia eta Jakin-en argitarazi ditu zenbait lan. Sartre-ren La P... respectueuse eta Camus-en L'Etranger euskeratuak ditu, argitaratzeke.

EGIA GARESTI DALA

Heldu zen udaberria
kantuz hasi henaria.
Lagunak preso jauzi direla
iritxi zait gaur berria.

Urtu ziraden elurrak
Narrotu otso-zakurrak
Oraino ere minberaz daude
ene lagunen hezurak.

Lanuak dire odoldu
gizon prestuak ixildu
Behin berriro gure Sisifo
maldaz behera amildu.

Kontzientziak urratu
«Bakea» dute saltu
Lau orma artean egin dituzte
bizirikan enterratu.

Indarra dela morala
ordena dela kabala
agertu dute gizonarentzat
egia garesti dala.

ERNESTO

Galtzairu oker ezina
Kondairaren erdi-mina
Gerlaz suntsitu beharra dela
lehenok gerlaz egina.

Ezker nagia European
aberatsa ametsetan
Hiretzat erruz laudorioak
Parisko snak-barretan.

Izarrak oro itzali
Vietnam dena kiskali
egia faltsiz ohi bezala
begiak zaizkit estali.

Uso billa kabirotia
basoan kexu leotia
Bizi direnak jantziko ditek
hildakoaren koroia.

Harri arotik burnikora
injustizia beti gora
Ez duk zillegi zapuztutzea
haundi maundien loa.

Posible dadin ezina
gizonaren larrimina
nundikakoa ote diagu
paradisu baten grina.

Hezur haragi lurean
Txe heriotzan atzean
Testamendua banatu ditek
kide-etsaiak zotzean.

xabier lete

Oiartzunen (Gipuzkoa) jaioa, 1944-ko apirilaren 5-ean. Ofizinista, batxillerra egina. «Ez dok amairu» taldeko kantaria, 1966 eta 1967-ko «Agora»-ko poesi sariak eraman zituen. Bere poema liburuak: Egunetik egunera orduan gurpillean, 1968, eta Arrastoa eta itzala izeneko liburuxka argitara gabe. Horrez gainera kanta diska baten egilea da.

BIDE EZKUTUA

Harria, egurra, sua, ura

burnia

odola

trena

barkua

laiñoa

lau piku

sei eltze

tamiza, katea, polea

litro erdi bat ardo

Naparroatik

ekarria.

Ideak, pentsamentuak

koraje gutxi,

Aizpurutxo-ko erretore gitarra jotzaillea

eta

bere anima

kondenatu nahi duten

zazpi milla etsai.

Alkia

eliza

bakea

dirua,

bankero jauna,

atoz

peka-

taria.

Kartzelako atea laixter
itxiko dituzte.

Giroa, kidea, bolara,
proposizioa
oposizioa
leiaketa,
ikatz almagazak
eta morala:
zeharo debekatzen dizuet.

Gure izakera jatorra,
meza
ezpatadantza
euskera gaxoa
dibidendoak
belarrimotzak
koreanoak
hiru milla peztako
soldat ugaria
amurraiak
elkarri mokoka
beste harek
esan
bezala.

Merkatu Batua,
zelofan papera

diskursoa
promesa
programak
sistemak
etxeak sindikatoak bakea
ordena.
San Agustin-en filosofia.
Kontuz ibilli
komunismoarekin,
balio dezuna
ordainduko dizut
ez gehiago
ez gutxiago.
Ni ez nauk politikan sartzen...

Laratzean sua
baratzean tipulak
txuleta jatea
bizitza lasai eta ederra
alajaiña,
alajaiña.

Marmita bete esperantza,
maitasun berri bat bihotzean.
Etorri dedilla hoiak
kendu nahi dizkidan
majoa.

Mundu gaxoa
hain zahar ta hain gaztea,
oraindik
ikusi behar
dituzutenak.

ASARRE EGON NAHI NUKE

Asarre egon nahi nuke
bihotza betean
oraindikan gaztea
naizen bitartean,
nik sinisten ditutan
egia trebeak
biribilka ditezen
erdiko kalean.

Ez dakit gauz askorik,
ez nago seguru.
Bizitzeko baditut
oraindik bost ordu.
Hiru pasa nituen
bideak billatzen
eta beste hainbeste
lehengoak urratzen.

Nundik nora ni Joan
ez da gauz argia,
bainan aserre nago,
hori da egia.
Eta egon nahi nuke
bihotza betean
begiak betean
eskuak betean
oraindikan gaztea
naizen bitartean.

ramon saizarbitoria

Donostian jaioa, 1944-ko apirilaren 21-ean. Gasteizko Maristetan egin zuen batxilleratoa eta Ekonomikak estudiatzen ari da. Asko idatzi du Zeruko Argia-n. Egunero hasten delako izendun nobela bat du laster argitaratzeko, eta Poesia banatua izenezko poemak Euskal Eler-ti 69 liburuan argitaratuak dira, Bilbao-Donostia, 1969.

REQUIEM

«Requiem eterna dona eis Domine».

Bakea, bai. Emaiezu Bake Santua, Jauna,
gorputz hilengandik libre hurruntzen diren arima
guztiei.

Bakea Zeruan ala Infernuan...

Jan dezaten musuka gorputz hotza
haren arima maite dutenak,
horni dezaten lorez gorputz usteldua,
busti dezaten malkoz bere hilobia...

Betirako atsedena gorputzik gabe gelditu den
arimari. Espresiorik gabeko espirituari,
ezpainik gabeko laztana,
besorik gabeko indarra,
mingainik gabeko hitza.

Baina

nik gaur hildako arimen alde
nahi dut otoi egin. Jaungoiko Guztialtsu bati
munduan gorputz bizietan hilik dauden arima guztien berpiztea
eskatzen diot. Munduak hil dituan arima guztien
berpiztea.

Ez da inoiz beroien alde errezatu,
espiritu hilak,

ilusio deseginduak...

Bakea emaezu eta

ez zazu permiti.

Ez zazula horlakorik gehiago permiti.

Ez dezala inork ere bere arima gehiago hil,
eta ezta munduari hiltzen utz ere.

Hainbeste heriotze ikusirik,

neroni ere erdi hilik nauzu

—ni diot eta dagoeneko

ez dakit ni naizen—.

Utz dezaion munduak bakoitzari

bokazioa jarraitzen. Arima duen bakoitzari

bakoitza izaten.

Eman, baita ere, bakea

—Bake Santua—

hoiengan zuten arimaren

heriotzea sufri ezin dutenei;

eman bakea, berpiztuko dituen

gerlarik ez bada.

Eta neri eman gerla;

niretzat gerlarik gogorrena;

arima gorputzean senti dezadan...

Senti dezadan beti

maitasunaren beroa

eta bakardadearen hotza.

Ez dedin hil hemen eta han
bizitzen sentitzen dudan arima hau,
udazkeneko arrats honetan
nire barnean, eta
gizon guztien artean
sentitzen dudan arima.

Eta noizbait hiltzea
erabakitzen baduzu,
noizbait tentaldia
bera baino fuerteagoa bada,
berarekin «ni» naizen baino
indartsuagoa bada,
hil bedi nire gorputza ere,
ordurako ez bait du sentidurik izanen.

EURIPEAN
(Galli-ri)

«Svizzera-l»

Euria une batean
hosto gainetan
gelditu
eta gero
lurrera erortzen zen...
Viet-nam-en

bonbardeamendu itsuek
jarraitzen zuten.
Paris-ko estudianteek
Sorbona hartu zuten
eta
hemen euriak
jarraitzen zuen
oraindik;
Renault-eko
langileek
fabrika hartu
zuten
eta
hemen oraindik
euria
hostoetan gelditu
eta lurreratzen zen.

Euriak
leihotiko kristalak
indarrez
astintzen...
Ni eserita
—tanta-tantaka—
euriarekin batera
hiltzen...
Euri-pean
jaso zuten preso

begiak erdi itxita
ikusi nuen joater
—pauso-pausoka—
suintzar inkonformismoa
heltzen.
Euri-pean
—mila urte
inguruko tradizio
errebolusionarioa, eta abar,
eta abar—.
Euri-pean
—holako
tanta lodiak—
demokrazia
konfederazioa
kapitalismoa az-
katasuna eta abar
eta abar.
Eta
ni ere euri-pean.

patxika erramuzpe

Neskatilla hau Alduden sortua da, 1944-ko apirilaren 16-an, eta orain Baionan bizi da. Kantaria. Hamabost kantutik gora eginak ditu, eta beretariko gehieneri Gexan Alfarok egin dizkio moldezko zenbait zuzenketa.

MAITA BETI BIZIA

Nere adixkide hoberenak
utzi ninduten bakar-bakarrik
neretzat ez zen gehiago
ez iguzki, ez itsaso.

ez nuelakotz lagunik!...
gogo tristerik!...
Banindoan bakarrik
ez nakin zergatik!...

Neretzat ez zen biharamunik,
gertatua ahantzi ezinik
nere gogo-bihotzean
maitatua zen hotzean!...

Banindoan bakarrik,
bihotza ilunik
iduri ez biharrik
ez nuelakotz lagunik!...

Bainan amets baten pare, oro
gogotik baztertu nintuen gero!...
Argi ahul baten garrak,
eman daut bizi indarra!...

Ez, ez noha bakarrik,
pitz hadi bihotza!...
Johan nadin aintzin
maitatuz bati bizia!...

OTXAGABIAN!

Otxagabian, Otxagabian,
amets egiteko herrian,
gau ilargi xuritan,
kurri-kurri ur hegian,
abiatu nintzania!...
Herstura min bat zitzautan,
jauzi bihotz barne-barnian,
ez zinelakotz enekilan,
bakarrik nindohan gau hartan!...

Ilargia gora izanik zeruan,
haren irria xuri zagon urean...
Eta ni ordian,
zure irria gogoan,
jarri nintzan ur hegian!...

Ilargia xuri zen gau eder hartan,
ura dirdir bazoan bere bidean,
iduri eleketan!...

Ni han nindagon ordian
beti zu ene gogoan!...

Ene burua zerurat altxatzian,
lano artetik izar bat agerian!...
Zu ez baitzintudan,
oi ene sahetsean,
zure izena nion eman!...

ibon sarasola

Donostian jaio zan, 1946-ko uztailaren 11-n. Injiniere ikasten arida. Zeruko Argia eta Jakin-en argitaratu ditu bere lanak, azken honetan saiakera bat ere bai Euskal-poesia gaur izenez, 1967. 1967-ko urte honetan «Lizardi» poesia saria irabazi zuen. Poemagintza izenez laister argitaratzekotan da bere poemok.

Ipar-errefrau bat   Mingaina
                                    Mintzatzen da
                                    Eta
                                    Egiak
                                    Azken-judizioan erantzungo
                                    Du
Aintzin-ohar   gaur eguneko herriak
                                    ene hitzak on-hartzen ez
                                    baditu
                                    biharkoari mintzatuko naiz
                                    edo
                                    etzikoari.

HIRU BLUERI BURUZ

LXVIII

Edonork galdetzen badizu
nork idatzi zituen
hitz hauek
esan zaiozu ni izan nintzela
hemendik iragan nintzela
aldamenetara begiratu eta
joan egin nintzela

LXXII

Nire izena Ulysses da
nire amak ez zidan deiturarik eman
hogeitabi urte ditut eta hiru pezta poltxikoan

LXXVI

Eguzki-pean jaio nintzen
ene barraka ttipian
hamabi urte bete geroztik laket zaizkit
neska politak

'REN AZKEN KAPITULOA

Egoak zabalduz
Euskal-Herria utzi zuen

Bere Jainkoa,
bere aitaren Jainkoa,
Isaak-en Jainkoa,
Jacob-en Jainkoa
utzi zuen

Hogeitamar denarioz
saldu zuen bere lotsa ahalguztiduna

Kirie eleison
Christe eleison
Kirie eleison

Pater noster...

* * *

BAI,... SEME BAT
IZAN GENUEN NERE
EMAZTEAK ETA
BIOK...
ASPALDIKO KONTUAK... BAI...
SEME BAT...
ORAIN DALA ASPALDI
IZAN ZEN, DUELA
URTE BATZUEK, URTE
ASKO...
GERO BETIKOA GERTATU
ZEN...
BETIKO HISTORIA ARRUNTA...
ETXEA UTZI ZUEN... LAU
URTE ZITUEN
ETXETIK
ALDE EGIN
ZUENEAN...
EZ OMEN ZITZAION
LAKET GURE.

LAU URTE HAIETAN ASKO
PENSATU OMEN ZUEN...
GURE ETXEA UZTEA
ERABAKI OMEN
ZUEN AZKENEAN...

NERE EMAZTEAK
PINUEN ORDEZ
PAGOAK ETA HARITZAK
LANDATUKO ZIRELA
MUNDUKO BASO GUZTIETAN
AGINDU ZION, JENDEAK
EZ ZUELA GEHIAGO
EZTULIK EGINEN KONTZERTUETAN

BAINAN
ALPERRIK IZAN
ZEN...

NIK EMAZTEGAIK
(EMAZTEGAI ABERATSAK)
EZ ZIRELA TXURIZ JANTZIKO
EZTEI-EGUNEAN AGINDU
NION, ATSO ZAHARRAK EZ
ZIETELA TXAKURREI OGI-APURRIK
EMANEN

(IN TRIBULATIONEM NOSTRAN
ETA DAKIT ZER GEHIAGO)
AHAL-GUZTIDUNAK EZ DITUZTELA
SALOIETAKO GORTINEKIN
MUSKIRAK KENDUKO ESAN
GENION

BAINAN
ALPERRIK IZAN
ZEN...
ALDE EGIN
ZUEN...
ATEA IRIKI
ZUEN
KANPORAT
DOAN BIDEA HARTU
ZUEN
ETA
ALDE
EGIN
ZUEN

frantzisko jabier kintana

Bilbaon jaio zan 1946-ko urriaren 13-an. Batxillerra bukatu zuen eta Zientziak, librean, estudiatzen ari da. Euskaltzaindiaren laguntzailea da. Jakin, Zeruko Argia eta beste zenbait aldizkaritan idazten du. J. Oñatibia-ren Método de Euskera radiofónico bizkaieraz jarri zuen. «Unamuno» izeneko ipui saria eraman zuen 1968-an. Bi nobelaren egilea da: Beste izakia, Bilbao, 1969; eta Noizbait nunbait, argitara gabea. Eta antzerki bat, argitara gabea.

Gaztetan ames urdin
ideial bat neukan
osorik zoragarri.

Burua nagusitu
egin jatan
ta amesak
ames dira
guzurak lakoak.

Zeri oratu?
Nori eutsi?
Zergaitik hemen bizi?
norako eginak garan
ezelan ezpadakit?

Loak hartu ezinik
aspaldi nengoan
buelbaka izaren arte
bakerik euki baga.

Nun argia topatu?
Nogan dirdira ikusi?
Zerua mutu egoan
niretzako etzan hitzik.

Eneban ezer siñesten
maitetasuna ezik
Eleiza...? abadeak...?
Jaun...goikoa...?
Nagusien milla ipuin!!!

Halako batean
Herria
nigarrez
aurkitu neban,

nire anaien mingarri.

Harrezkeroztik banabil
ezpata hartuta hortik
eten-gabe,
burruka ixillez.

LIZARDI

Lizardi, otoi Lizardi!
nunbait haudan hori
nire olerkari hori
Udaberriko neskatz
ihes egina ote zait?
Lizardi, herriko semea
udaberrikoa

mendien maitea
hizkuntzaren senarra
Lizardi... betikoa.
Hire oihartzunak
oraindik dantzudaz
«Maite ditut gailurrak
argiak ez beste
Oi! egaztia banintz
gaiñik gain nenbilke»
Mendiak, itsaso urdin
pago ta hareitz
bakardadea...
Maiteak ihesi
ezta eguzkirik
ez eta argi berorik.

* * *

Zergaitik?
Zergaitik, bai, zergatik
berriro galdetzen dut nik
zergatik eguna
zait beltzitu neri?
Zergatik, bai, zergatik
jakin nahi nuke nik
Zergatik hotzez nago
berotzeko arropa barik?
Zergatik, bai, zergatik

susmatu arren,... nik
zergatik esperantza
enuen galdu guztiz?
Zergatik, bai, zergatik
eztut humetako nigarririk
Zergatik nik gauean
eztakusat izarrik?
Zergatik, bai, zergatik
ezta trumoirik etorri
Zergatik nauzu galduta
zer egin jakin eziñik?

daniel landart

Baxe-Nabarreko Amikuze haraneko Dohostirin sortua, 1946-ko abenduaren 11-an. Tipografua da eta Baionan bizi da. Gazte, Herria eta Enbata-n agerrerazi ditu bere lanik gehienak; baitere Le Courier Journal frantsez astekariaren euskerazko orrian. Hiru antzerki idatzi ditu eta beste bi, García Lorca eta Brecht-enak euskerara itzuli. Bere poema liburua: ...Hogoi urte, Baiona, 1968.

MATTIN, ENE ADIXKIDEA

—Hola duk hiriko bizia,
Ainitz lan, eta irabazi «haundia».
Haatik ostatuak usu, ganbera kario.
Karrikako emazteak, dena plazer, dena amodio...
Hola duk hemengo bizia,
Otoi ez nezakala gutizia.
Aste guziz baititugu, bi ortzirale
Zonbat egun ilun, zonbat ilabete trixte
Ez deat bertzerik erranen, anitz gauzaz bainaiz ahalge.
Ene etxeoak ikusten badituk, ez nitaz mintza.
Edo bertzenaz errakotek, biziki ontsa naizela.
Bainan Jainkoaz, ez erran bertzerik,
Ez baitut ait'amer, egin nahi minik!
Eskua tinkatu daut eta badoa...
Kopeta ilun eta nigarrez gogo.
Gau beltzean bakarrik, itsu-mandoka, bakarrik.

Mattin, ene adixkidea ikusi dut barda
Geroztik, gogo, ilun, ari naiz pentsaketa.

ARRATSEKO OTOITZA

Jauna, gaua da.
Jauna, hor zirea, ene gau huntan?

Emeki emeki, zure argia joan da,
Eta ordaintzat jin zako gaua.
Gau ilun, gau beltz, itsusia.
Ilargirik eta izarrik gabekoa.

Ohean nago, bulta huntan,
Akitua, etsitua, pentsaketan.

Zendako lokar, bihar berriz iratzartzeko?
Jeikitzeke eta egun bezalako
Egun luze baten pasatzeko?

Beti gauza bera, lan bera!
Jauna, aditzen nauzu?

Ene baitan, huts bat dut senditzen.
Nahi nuke joan, denen ahanzteko,
Nahi nuke joan, Jauna, bertze mundurat.
Behar dut joan,
Urrun, norat nahi,
Bainan joan, espekatu.
Zeri espekatu?
Zuri Jauna, laguner, nihuri, ez dakit,
Bainan joan.

Kurri nabila, gizon morkor bat bezala,
Usaia badutalakotz, kasu egin gabe.
Egun guzietan egiten ditut jestu berak,
Bainan badakit debaldetan direla.
Kurritzen naiz, jakin gabe norat noan.

Idea xuxenik ez dut gehiago,
Memorioa galtzen ari.
Hitzak espektatzen zauzkit
Eta ez dute deus erran nahi.
Ahapetik mintzo naiz edo batere ez.
Ments bat iduri dut.

Segitu zaitut, Jauna, bihotza alegera,
Nere sahetsean zinelakotz.

Bainan orai ohartzen naiz, gau beltzean,
Desertuaren erdian, batere uste gabean
Utzi nuzula bakarrik.
Eta joan zira.

Oihu egiten dautzut, arraposturik ez ukaiten,
Xekatzen eta deus ez hatxemaiten.
Denak utzi ditut eta orai bakarrik naiz gelditzen.
Zure hutsa, Jauna, ene sofrikarioa da.

Jauna, gaua da.

Hor zirea, ene gau huntan?

Maite nuzia?

Maite zituta?

Ahantzia ote nuzu, nik frangotan

Ahanzten zaitudalakotz, eta bazterrerat uzten?

Ala nitaz, aski baduzu?...

Jauna, eman otoi arrapostu.

Jauna, gaua da

BIHAR

Bihar ; iguzkia, mendi gibeletik, agertuko...

Bihar ; itsasorat, arraintzariak, abiatuko...

Bihar ; ildo z ildo, laborariek, lurra landuko...

Bihar ; mendiz mendi, artzainak luzaz kurrituko...

Bihar ; ama gazteak, haurrari nigarrak xukatuko...

Bihar ; eskoletan, haurrek eskuara ikasiko...

Bihar ; gaztek, elgar hobeki maitatuko...

Bihar ; neskatxen ondotik naiz ibiliko...

Bihar ; langilek, gehiago irabaziko...

Bihar ; zaharrek, diru pittat, hunkituko...

Bihar ; Herri guziak libertatean biziko...

amaya lasa

Gipuzkoako Getarian jaioa, 1948-ko agorrilaren 8-an. Maistratarako estudiantzen ari da Donostian. Zeruko Argia-n maiz idatzi izan du hizlaur, baina bere poemarik gehienak argitara gabe ditu, eta beretarikoko batzuek dira honako hautatu direnak. Bere anai Mikel ondo eza-guna da poeta gazteen artean.

kaiu erdi hilaren
hegapean sartu ginen
gure maitasun hila
erdi hila bare
bihurtu nahiean.

egunean
desioaren gogoa hila.

gauean
gogoa desiratua.

beti, ia beti
nahi behar izan, bainan...

gehienean
hutsaren hasarrean.

kaiuaren begiak begiratu nituen
arratsalde brumatsu, hits hartan
begi borobil haietan erantzun bat
aurkitu nahiean.

kaiua nigana etorri, muxu bat eman eta
hegarekin lepoa eutsi zidan,
nere min trixtea goxatu nahiean.

eta haitz geldia, ixil hartan
sartu nintzen,
maite gogoa izpi bat ixil arazi nahiez.

Ohean
narru gorri, eskuak han nituela
argi itzalean
ilunpearen izkutuan,
amodioaren heriotzara ninjoen.

Ohe guztian bihurritzen nintzen
maindireak eta estalkiak bihurritasunean
nahastuaz.

pentsamenduan muxu bat
pentsamenduekin bi beso bizkar gainean
desioarekin, nahitasunean, laztan herioan.

gizon haiek
beren indarrak, haragiak, lurra heriotza bihurtzen...
gizon haiek
izerdi saminean
danak batean, bat eginda, danontzat mundu bat egiten
ikusituan...
lotsa sentitu nuen.
ni, han, nere problemarekin,

nere pentsamenduarekin,
nere biziarekin,
ni, nigan aurkitu nintzanean...
lotsa sentitu nuen
eta nere aurpegia gorri-gorri ipini zen
gizon haien aurrean.

buru hutsa
buru huts harekin
begiak higitzen nituen,
nere gelako mila aurpegi diferenter
so eginaz.
Bizia balu bezala
haren maitasun hilak.
Eta aurpegiak nere ohera
haren gorputza beroa
ekarriko balirake bezala.
buru huts, hotz harekin, hotzez
zutaz amets egin nuen
eta biharamunean,
nere burua betea
eta bere gorputza hurbil aurkitu nituen.